

Sundhedsministeriet

Att:

Martin Nyrop Holgersen
Holbergsgade 6
1057 København K

**Projektafdelingen
Nyt Aalborg
Universitetshospital**

Chefkonsulent
Steen Urup Skov
Direkte: 5152 8970
saus@rn.dk
1. februar 2023

Svar fra Region Nordjylland vedr. bidrag til ministerreddegørelse vedr. Rigsrevisionens beretning om regionernes vedligehold af sygehusbygninger

Under henvisning til Sundhedsministeriets mail af 16. november 2022 omkring indkaldelse af Regionens bidrag til ministerreddegørelse vedr. Rigsrevisionens beretning om regionernes vedligehold af sygehusbygninger, fremsendes hermed tilbagemelding fra Region Nordjylland på Rigsrevisionens konklusioner samt tiltag/initiativer afledt af beretningen.

Regionen bemærker indledningsvist, at beretningen om vedligeholdelsen af sygehusbygningerne er baseret på indhentning af elektroniske oplysninger, dokumenter, data, rapporter samt ét dialogmøde. En undersøgelse og vurdering af regionens arbejde med bygningsvedligeholdelsen skal nødvendigvis ses i sammenhæng med den faktiske bygningsmæssige tilstand på regionens matrikler.

Konceptet som Region Nordjylland vurderes ud fra, er baseret på en centralstyret model fra Statens område. Det er efter regionens opfattelse ikke givet, at en central fastlagt model i alle tilfælde er hensigtsmæssig i forhold til planlægning og styring af bygningsvedligeholdelse. En decentral styring vil således i højere grad tilgodese hospitalernes behov for, at planlægningen og udførelsen af vedligeholdelsesarbejderne tager højde for de enkelte hospitalers driftsmæssige forhold.

I forhold til beretningens 3 hovedområder har Region Nordjylland nedenstående bemærkninger samt tiltag/initiativer til implementering.

Retningslinjer for vedligeholdelse af sygehusbygninger

Rigsrevisionen konkluderer, at Region Nordjylland delvist har opfyldt målet om en beskrevet opgavefordeling mellem regionen og hospitalerne, mens målet om en fælles standard for vedligeholdelse ikke er opfyldt.

Region Nordjylland bemærker i forhold til bemærkningen om uklar opgavefordeling i det regionale byggeregulativ, at regulativets overordnede retningslinjer efter regionens opfattelse i praksis været tilstrækkelige til styring og planlægning af bygningsvedligeholdelse inden for de givne rammer, og der har således ikke tidligere været anledning til at overveje mere detaljerede retningslinjer.

Regionen bemærker endvidere i forhold til Rigsrevisionens kritik af, at det regionale facility management-system (DALUX) ikke aktuelt indeholder fælles standarder for vedligeholdelse, som anvendes på alle hospitaler ikke er korrekt, idet der arbejdes i samme regionale facility management-system (DALUX) på tværs af hospitalernes tekniske afdelinger ud fra ét regionalt indkøbt regionalt facility management-system (DALUX).

Afløst heraf iværksættes nedenstående initiativer:

- Opdatering og præcisering af det regionale byggeregulativ med henblik på nærmere beskrivelse af:
  - Opgavefordelingen mellem Regionen og hospitalerne med retningslinjer for, hvornår vedligeholdelsesopgaver varetages af hospitalerne indenfor eget driftsbudget og hvornår hospitalerne kan søge om centrale anlægsmidler
  - Præcisering af og udarbejdelse af retningslinjer for hospitalernes opgaver i forhold til at føre tilsyn med bygningerne og planlægge vedligeholdelse
  - Præcisering af arbejdet med ét regionalt facility management-system (DALUX) på tværs af hospitalernes tekniske afdelinger
- Udarbejdelse af tidsplan og milepæle for implementeringen af DALUX-systemet sammen med regionens hospitaler

Vedlagt som bilag Byggeregulativet for Region Nordjylland.

Bygningssyn

Rigsrevisionen konkluderer, at Region Nordjylland ikke har opfyldt målene om regelmæssige bygningssyn, udførelse af bygningssyn efter beskrevne standarder samt at bygningssynet som minimum omfatter de udvendige bygningsdele og tekniske installationer i bygningerne.

Region Nordjylland bemærker, at på regionens hospitaler foretages løbende vurderinger af hospitalsbygningernes tilstand som led i den daglige drift, ligesom der i enkeltstående tilfælde foretages egentlige bygningsgennemgange med ekstern bistand. Det løbende tilsyn med bygningerne varetages af kompetente og erfarne medarbejderne fra de tekniske afdelinger med teknisk indsigt og uddannelse. Det anerkendes, at bygningssynene ikke har været dokumenteret som beskrevet af Rigsrevisionen.

Afløst heraf iværksættes nedenstående initiativer:

- Opdatering og præcisering af det regionale byggeregulativ med henblik på nærmere beskrivelse af:
  - Implementering af regelmæssige bygningssyn
  - Fastlæggelse af frekvens for bygningssyn for udvendige bygningsdele, indvendige bygningsdele og tekniske installationer
  - Elektronisk dokumentation i DALUX efter beskrevne standarder for bygningssynet
  - Fastlæggelse fælles regionale afgrænsninger for bygningssynet i forhold til udvendige bygningsdele, indvendige bygningsdele og tekniske installationer

Regionernes langsigtede planlægning af vedligeholdelse

Rigsrevisionen konkluderer, at Region Nordjylland ikke har overblik over bygningstilstanden og der ikke forefindes tilstandsdata til at skabe et sådant overblik.

Region Nordjylland bemærker, at den langsigtede planlægning af vedligeholdelsen af regionens hospitalsbygninger er placeret decentralt ved de tekniske chefer på henholdsvis Aalborg Universitetshospital, Regionshospital Nordjylland og Psykiatrien. Samme princip gør sig også gældende for vedligeholdelsesbudgettet.

Der er ikke i investeringsoversigten for Sundhedsområdet afsat én central regional pulje til vedligeholdelse. Såfremt et hospital har vedligeholdelsesønsker til de følgende budgetår, fremsendes anmodning herom til administrationen ved de årlige indkaldelser af anlægsønsker og indgår i prioriteringen af anlægsbudgettet for det følgende budgetår.

Afledt heraf iværksættes nedenstående initiativer:

- Når bygningssyn og elektronisk dokumentation foreligger som beskrevet, udarbejdes for hvert hospital en vedligeholdelsesplan som minimum skal indeholde:
  - Systematisk oversigt over hospitalernes bygningstilstand herunder bygningsdele og tekniske installationer
  - Udarbejdelse af en prioriteret oversigt over vedligeholdelsesarbejder med økonomiske vurderinger og tidsangivelser
- Systematisk opfølgning fra administrationens side på gennemførte bygningssyn samt sikring af, at der udarbejdes ajourførte oversigter over gennemførte, planlagte og forventede vedligeholdelsesarbejder med økonomiske vurderinger og tidsangivelser

Afslutning

Region Nordjylland håber ovenstående bidrag til ministerredøgørelsen er dækkende for belysning af sagen.

Sundhedsministeriet er velkomne til at vende retur for spørgsmål, uddybninger eller andet.

Med venlig hilsen

Mads Duedahl
Regionsrådsformand

Bilag

- *Byggeregulativ for Region Nordjylland*

Byggereregulativ

INDHOLD

1. Indledning.....	3
1.1. Baggrund og formål.....	3
2. Økonomi.....	5
2.1. Definition af anlæg.....	5
2.2. Anlægsbevillinger.....	5
2.2.1. Køb og salg af fast ejendom.....	6
2.2.2. Leje af ejendomme og Deponering.....	6
2.3. Tillægsbevillinger.....	6
2.4. Frigivelse af bevillinger.....	6
2.5. Regnskabsaflægning.....	7
2.6. Generelt om kompetence og anvisningsret.....	7
3. Rådgivningsydelser.....	8
3.1. Rådgivningsform.....	8
3.2. Aftalegrundlag.....	8
3.3. Forsikringer.....	8
4. Entrepriser, indkøb og forsikring.....	9
4.1. Entrepriserformer.....	9
4.2. Aftalegrundlag.....	9
4.3. Forsikringer.....	10
4.4. Nye aftale- og samarbejdsformer.....	10
5. Udbudsformer og Udbudsregler.....	11
6. Øvrige forhold.....	12
6.1. Sociale klausuler og konventioner.....	12
6.1.1. Social klausul vedrørende lærlinge- og praktikpladser.....	12
6.2. Arbejdsklausul.....	14
6.2.1. Hæftelse for underleverandører, underentreprenører mv.....	15
6.3. Arbejdsmiljø, herunder bygherreansvar.....	15
6.4. DGNB-certificering.....	16
6.5. IKT Informations- og kommunikationsteknologi.....	16

1. Indledning

1.1. Baggrund og formål

For at opnå en ensartet styring og fælles principper for bygge- og anlægsområdet, er der udarbejdet retningslinjer for, hvorledes byggesager besluttes og styres med det formål at sikre et resultat, der er i overensstemmelse med de opstillede forventninger.

De overordnede mål for den administrative håndtering af Region Nordjyllands bygninger og byggeopgaver kan beskrives under følgende temaer:

- Region Nordjyllands bygninger skal anvendes optimalt i relation til de funktioner, som bygningerne danner ramme om.
- Region Nordjyllands bygninger skal vedligeholdes, så den kapital, der er anbragt i bygningerne sikres bedst muligt, og bygningerne fremstår pæne, velfungerende og i orden.
- Regionsrådet skal rådgives og vejledes kvalificeret og professionelt i alle spørgsmål om Regionens byggerier og bygninger.
- Region Nordjylland skal som bygherre og ejendomsejer agere professionelt, pålideligt og troværdigt på den bygningsmæssige scene.
- Nybyggeri skal tilrettelægges optimalt i henseende til økonomi, drift, arkitektur, bygningsfysik samt tekniske anlæg og installationer.
- Der skal til stadighed optimeres med hensyn til bygningsdrift.
- Arbejdsmiljø, herunder indeklimaforhold, skal varetages professionelt såvel ved nybyggeri som ved drift af bygninger.
- Bygningsmassen skal dokumenteres fortløbende og i et omfang, så der til stadighed sikres overblik over bygningsmassens størrelse, anvendelse og kvalitet.

Nærværende byggeregulativ indeholder disse retningslinjer på overordnet niveau med hovedvægten lagt på mere principielle forhold.

Gennemførelse af byggeopgaver vil skulle ske under iagttagelse af den til enhver tid gældende lovgivning, Region Nordjyllands generelle bevillingsregler og i overensstemmelse med bestemmelserne i Regionens delegerings- og kompetenceregler.

Byggeregulativet gælder for alle Regionens opgaver inden for bygge- og anlægsområdet, som kræver en anlægsbevilling jf. pkt. 2.

Byggeregulativet omhandler det overordnede procesforløb for bygge- og anlægssager, herunder den administrative og politiske beslutningsproces, og fastsætter regler for, i hvilket omfang byggeopgaven skal forelægges og besluttes af Direktion, Forretningsudvalg og Regionsråd.

Regionsrådet kan beslutte, at byggeregulativet ikke skal gælde for et konkret projekt, hvis projektets karakter, art, omfang, tidsplan eller lignende tilsiger dette. Dette gælder også projekter hvor der er tilknyttet særpuljer.

Ny lovgivning, regler og vejledninger opdateres løbende.

Byggeregulativet udgives kun elektronisk.

2. Økonomi

2.1. Definition af anlæg

Som hovedregel gælder det at nybyggeri, tilbygning eller hvor bygningens karakter ændres væsentligt er en anlægssag.

Ombygning, hvor bygningens karakter ikke ændres væsentligt (som flytning af vægge mv.) og vedligeholdelse er som altovervejende hovedregel altid en anlægsudgift hvis udgiften overstiger:

- For Hospitaler mere end 2 mio. kr.
- For øvrige institutioner (Specialektoren) 0,5 mio. kr.

Er udgiften under kan det afholdes som en driftsudgift.

I forbindelse med anlægssager arbejdes der med to typer af bevillinger:

- Anlægsbevillinger
- Tillægsbevillinger

2.2. Anlægsbevillinger

En anlægsbevilling er en bemyndigelse fra Regionsrådet til at afholde den samlede udgift, der er forbundet med gennemførelsen af et anlægsarbejde eller en investering, uanset om anlægsarbejdet eller investeringen forventes at strække sig over ét eller flere år.

Såfremt der til projektet er søgt og givet tilsagn om statstilskud eller andre tilskud til et konkret anlægsprojekt, kræves også frigivelse af en anlægsbevilling.

Anlægsbevillingen skal være givet, før der må afholdes udgifter eller oppebæres indtægter til et anlægsprojekt.

Anlægsbevillinger kan afgives på ethvert tidspunkt i løbet af året.

Såfremt anlægsudgiften udgør mere end 5 mio. kr. kræver det en særskilt anlægsbevilling i Regionsrådet. (Der henvises i øvrigt til uddrag af Kompetenceplanen i pkt. 2.4 der er godkendt d. 20. september 2011 i Regionsrådet).

Projekter der er optaget på Investeringsoversigten under 5 mio., godkendes i forbindelse med vedtagelse af budgettet.

Anlægsbevillingen angives i det på bevillingstidspunktet gældende pris- og lønniveau, selv om arbejdet forventes, at strække sig over en flerårig periode.

Til en anlægsbevilling er knyttet betingelser om, hvad der skal bygges, formål med byggeriet, tidsplan mm.

Det er dog en betingelse for at kunne udnytte en anlægsbevilling, at der er afsat et rådighedsbeløb i budgettet, som angiver den årlige anlægsudgift ud af den samlede flerårige anlægsbevilling.

2.2.1. Køb og salg af fast ejendom

Køb og salg af Regionens ejendomme kræver endelig godkendelse i Regionsrådet

Regelsættet for køb og salg af ejendom, følger reglerne om Anlægsbevillinger i Regionens Kasse- og Regnskabsregulativ¹.

2.2.2. Leje af ejendomme og Deponering

Indgåelse af lejeaftaler kræver godkendelse i enten Regionsråd eller Forretningsudvalg². Der skelnes mellem følgende:

- Lejeaftaler, hvor den skønnede opførelsesudgift – eller den offentlige ejendomsvurdering – er større end 5 mio. kr., kræver godkendelse i Regionsrådet³.
- Lejeaftaler, hvor den skønnede opførelsesudgift – eller den offentlige ejendomsvurdering – er mindre end 5 mio. kr., kan godkendes i Forretningsudvalget.

2.3. Tillægsbevillinger

Regionsrådet har mulighed for i årets løb at meddele tillægsbevillinger til anlægsbevillinger samt rådighedsbeløb på investeringsoversigten.

2.4. Frigivelse af bevillinger

I Region Nordjylland har Regionsrådet vedtaget en kompetenceplan som angiver regelsættet for frigivelse af bevillinger.

Kompetencereglerne fastsætter, hvilke økonomiske beslutninger der træffes af Regionsråd, Forretningsudvalg og Administrationen.

De generelle regler for anlægsbevillinger indgår i det årlige budget i budgetoversigten samt i investeringsoversigten med bemærkninger.

Den økonomiske styring af byggeopgaven omfatter økonomisk kontrol, rapportering, regnskabsafreggelse og revision. Styringen varetages på grundlag af det godkendte budget for byggeopgaven.

Region Nordjyllands kompetenceregler på området fremgår af Regionens kompetenceplan⁴. Nummereringen henviser til nummereringen i Region Nordjyllands kompetenceregler

¹ Retningslinje 1 - Administration af bevillinger i Region Nordjylland

² Bilag 4 – Finansiell Strategi

³ Bilag 2 - Kompetenceplan for Region Nordjylland og Retningslinje 1 - Administration af bevillinger i Region Nordjylland

⁴ Bilag 2 - Kompetenceplan for Region Nordjylland

Er der nedsat et politisk byggeudvalg, skal de inddrages i henhold til deres kommissorium. Et politisk byggeudvalg har indstillingsret, men ikke beslutningsret.

B = Besluttende instans I = Indstillende instans	Regionsrådet	Forretningsudvalget	Administrationen
Regnskab og revision			
10. Regnskaber vedr. investeringsprojekter over 10 mio. kr.	B	I	I
Særligt vedr. investeringssiden			
13. Investeringsoversigt inkl. anskaffespuljen(*)	B	I	I
14. Omprioritering mellem projekter og udmøntning af puljer på investeringsoversigten	B	I	I
15. Bevillinger til nye projekter i budgetåret i forhold til investeringsoversigten og tillægsbevillinger til projekter	B	I	I
16. Udmøntning af bevillinger til projekter og anskaffelser opført i investeringsoversigten med totaludgift på 5 mio. kr. eller derover	B	I	I

(*) Herunder IT og andre anskaffelser.

2.5. Regnskabsaflæggelse

Der aflægges et bygge-/anlægsregnskab snarest muligt efter projektets aflevering.

Byggeregnskabet skal forelægges for revisionen og Regionsrådet for projekter på 10 mio. kr. eller derover, jævnfør kompetencereglerne⁵.

For projekter under 10 mio. kr. aflægges regnskabet i forbindelse med Regionens årsregnskab.

2.6. Generelt om kompetence og anvisningsret

Forretningsudvalgets og Regionsrådets godkendelse kræves ved ændringer i byggeopgaven, der medfører, at byggeopgaven opfylder et andet behov eller en anden funktion end forudsat i det godkendte grundlag, eller hvis opgavens omfang ændres væsentligt.

Beløb afsat til imødegåelse af uforudseelige udgifter kan af den anvisningsbemyndigede anvendes til dækning af udgifter, som følge af uforudseelige merydelser i forbindelse med det godkendte projekt.

Underskrift af rådgiveraftaler, entrepriseaftaler, accepter og aftalesedler finder sted i den afdeling der er ansvarlig for udmøntningen af bevillingen.

Attestation og anvisning af bilag vedrørende en byggeopgave følger iøvrigt de almindelige regler og regulativer. Regionens Kasse- og Regnskabsregulativ skal følges⁶.

⁵ Bilag 2. - Kompetenceplan for Region Nordjylland

⁶ Retningslinje 3 - Anvisning og disponering

3. Rådgivningsydelser

3.1. Rådgivningsform

Rådgivningsydelser i relation til byggeopgaver kunne være:

- Ekstern bygherrerådgivning
- Projektrådgivning

Ekstern bygherrerådgivning kan anvendes helt eller delvist, hvor der i Regionen ikke er den fornødne ekspertise og/eller kapacitet til, at egne ressourcer kan varetage bygherrefunktionen og styre sagen på bygherrens vegne.

Ekstern bygherrerådgivning kan være aktuelt både i forbindelse med fag-, stor- og hovedentreprise og i forbindelse med totalentreprise.

Projektrådgivning vil som hovedregel være påkrævet ved alle opgaver, og omfatter normalt udarbejdelse af projektmateriale, byggeledelse og fagtilsyn samt projektopfølgning. Jf. dog pkt. 4.4.

Projektrådgivningen vil kunne gennemføres som:

- Totalrådgivning (én aftale med arkitekt/ingeniør – enten som hovedrådgiver med underrådgiver) eller konsortium med solidarisk hæftelse
- Delt rådgivning (flere separate aftaler med arkitekt og ingeniør(er))

3.2. Aftalegrundlag

Der stilles i almindelighed ikke sikkerhed for rådgivningsydelser.

Grundlaget er altid ABR18.

3.3. Forsikringer

Rådgiveren skal tegne ansvarsforsikring ved byggeriet.

4. Entrepriser, indkøb og forsikring

4.1. Entrepriseformer

Bygge- og anlægsopgaver vil kunne gennemføres ved blandt andet følgende entrepriseformer, jf. dog pkt. 4.4:

- Fagentrepriser (separate aftaler med de enkelte faghåndværkere)
- Storentrepriser (separate aftaler med grupper af flere faghåndværkere)
- Hovedentrepriser (en enkelt aftale omfattende alle udførende arbejder)
- Totalentrepriser (en aftale omfattende såvel udførelse som projektering)

Valg af den mest hensigtsmæssige entrepriseform afhænger blandt andet af:

- Projektets kompleksitet
- Projektets omfang
- Nybyggeri/ombygning
- Opretholdelse af igangværende drift i byggeperioden
- Krav til tidsplan
- Konkurrencesituationen på det pågældende tidspunkt

I hver enkelt situation skal der i forbindelse med programoplægget foretages et valg af den entrepriseform, som i den konkrete situation egner sig bedst.

Eventuelle Regionale rammeaftaler for håndværkerydelser skal anvendes i forbindelse med vedligeholdelsesarbejder og mindre ombygninger.

Rammeaftalerne gælder for alle Regionens virksomheder og bosteder

4.2. Aftalegrundlag

Det aftalemæssige grundlag for entrepriseaftalerne skal være AB18 (Almindelige Betingelser for arbejder og leverancer) for fag-, stor- og hovedentrepriser og ABT18 (Almindelige Betingelser for Totalentreprise) for totalentrepriser – begge med nødvendige og hensigtsmæssige justeringer og supplementter.

Entreprenøren skal stille sikkerhed for opfyldelse af sine forpligtelser over for bygherren senest 8 arbejdsdage efter, at entrepriseaftalen er indgået, medmindre andet fremgår af udbudsmaterialet. Hvis entreprisensummen er mindre end 1 mio. kr., skal entreprenøren kun stille sikkerhed, hvis bygherren har stillet krav om det i udbudsmaterialet.

Sikkerheden skal stilles i form af betryggende pengeinstitutgaranti, kautionsforsikring eller på anden betryggende måde.

Illustreret således:

15 %	10 %	2 %	0 %
Ved kontrakt indgåelse indenfor 8 dage stilles sikkerhed på 15 %.	Efter aflevering og eventuel mangelafhjælpning nedskrives til 10 %.	Sikkerheden nedskrives fra 10 % til 2 % 1 år efter afleveringstidspunktet, medmindre bygherren forinden skriftligt har fremsat reklamation over mangler. I så fald nedskrives sikkerheden, når manglerne er afhjulpet.	Sikkerheden ophører 5 år efter afleveringstidspunktet, medmindre bygherren forinden skriftligt har fremsat reklamation over mangler. I så fald ophører sikkerheden, når manglerne er afhjulpet.

4.3. Forsikringer

Entreprenøren skal tegne en ansvarsforsikring ved byggerier.

Dertil skal der som udgangspunkt altid tegnes en All-risk forsikring.

Der henvises til Regionens forsikringspolitik⁷ på området.

4.4. Nye aftale- og samarbejdsformer

Gennem de senere år er der fremkommet nye aftale- og samarbejdsformer for gennemførelse af bygge- og anlægsarbejder.

Blandt disse nævnes:

- Partnering, som er en samarbejdsform mellem bygherre, rådgiver og entreprenør
- OPP (Offentligt Privat-Partnerskab), som kan involvere finansiering, projektering, udførelse og drift. Danske Regioner har udarbejdet en vejledning.

Såfremt disse former vil være relevante ved gennemførelse af Regionens projekter, vil den nærmere proces være angivet i programoplægget.

⁷ Bilag 6 - Region Nordjyllands risikostyrings- og forsikringspolitik

5. Udbudsformer og Udbudsregler

Indgåelse af aftaler om rådgivning og entrepriseaftaler skal ske i henhold til den enhver gældende lovgivning på området, herunder Udbudsloven og Tilbudsloven og i overensstemmelse med Regionens indkøbs- og udbudspolitik.

Udbudsloven regulerer reglerne for EU-udbud, og reglerne for vare- og tjenesteydelsesindkøb over tærskelværdierne for EU-udbud.

Efter ikrafttrædelsen af Udbudsloven gælder Tilbudsloven alene for indhentning af tilbud på bygge- og anlægsarbejder (inkl. totalentreprise), under tærskelværdierne for EU-udbud.

Udbudsloven giver mulighed for følgende udbudsformer:

- Offentligt udbud
- Begrænset udbud (prækvalifikation)
- Udbud med forhandling
- Konkurrencepræget dialog
- Innovationspartnerskaber
- Projektkonkurrence (kun tjenesteydelser)

Ovennævnte udbudsformer kan alle anvendes ved udbud af bygge- og anlægsydelse, tjenesteydelse og varekøb, bortset fra projektkonkurrence, der alene kan anvendes ved indkøb af tjenesteydelse (typisk arkitektkonkurrencer).

Tilbudsloven anviser følgende mulige udbudsformer:

- Offentlig licitation
- Begrænset licitation
- Underhåndsbud

Det er bygherren, der ud fra en vurdering af opgavens karakter, tidsplan, konkurrencesituationen mv., vælger den udbudsform, som findes mest velegnet til den aktuelle opgave.

Valget af udbudsform vil normalt indgå som et punkt i det tilhørende programoplæg.

Udgangspunktet for valg af udbudsform er, at alle opgaver udbydes således, at der opnås størst mulig konkurrence under indtryk af opgaven og markedssituationen.

6. Øvrige forhold

Alle sager skal gennemføres i henhold til gældende lovgivning, herunder byggelovgivning, arbejds- og miljølovgivning mv.

Efter fast praksis anvendes en række regelsæt som er aftalt mellem branchens forskellige partnere, herunder ABT18 og AB18.

Herudover gælder der særligt for Region Nordjylland en række bestemmelser for specifikke områder, der er uddybet i afsnittet nedenfor.

6.1. Sociale klausuler og konventioner

6.1.1. Social klausul vedrørende lærlinge- og praktikpladser

Leverandøren skal sikre, at mindst 10 % af de årsværk (1 årsværk er 1924 arbejdstimer inkl. ferie, sygdom, skoleophold mv.), der anvendes til at opfylde kontrakten, besættes med en eller flere praktikant(er).

En praktikant er en arbejdstager, med hvem leverandøren indgår eller har indgået en uddannelsesaftale.

Uddannelsesaftalen skal indgås som led i et uddannelsesforløb, som praktikanten følger, og skal være rettet mod, at praktikanten opnår personlige, sociale og faglige kvalifikationer, som understøtter praktikantens uddannelsesforløb, og som giver grundlag for beskæftigelse på arbejdsmarkedet.

Uddannelsesforløb i medfør af bekendtgørelse nr. 704 af 2010 om erhvervsgrunduddannelser mv. og i medfør af lovbekendtgørelse nr. 439 af 29. april 2013 om erhvervsuddannelser anses at opfylde ovenstående krav til uddannelsesforløb.

Leverandøren eller dennes underleverandører kan indgå uddannelsesaftaler om uddannelsesforløb i medfør af andre tilsvarende ordninger i EU/EØS, som opfylder ovenstående krav til uddannelsesforløb.

Leverandøren kan vælge at beskæftige en eller flere praktikant(er) i en kortere periode, forudsat at det samlede antal arbejdstimer inkl. skoleophold, som udføres af praktikanter, svarer til beskæftigelse af det aftalte antal årsværk praktikant(er) i kontraktens løbetid.

Leverandøren kan opfylde sin forpligtelse til at beskæftige det aftalte antal årsværk praktikant(er) ved at overføre en (eller flere) praktikant(er), som ved kontraktens indgåelse er ansat hos leverandøren til det arbejde, som kontrakten omhandler.

Såfremt opgavens omfang efter kontraktens indgåelse nedsættes betydeligt, reguleres det krævede antal årsværk (praktikanter) tilsvarende.

Leverandøren er forpligtet til at give meddelelse til Region Nordjylland, såfremt ovennævnte krav ikke kan opfyldes jvf. neden for stk. 2-3.

Stk. 2.

Forpligtelsen efter stk. 1 bortfalder helt eller delvist, i det omfang leverandøren ikke er i stand til at finde en praktikant (eller praktikanter), som ønsker at indgå i en uddannelsesaftale med virksomheden.

Forpligtelsen bortfalder dog kun, hvis leverandøren kan dokumentere,

1. At der i rimeligt omfang er annonceret efter praktikanter på www.praktikpladsen.dk eller på én eller flere tilsvarende danske hjemmesider, eller
2. At der i rimeligt omfang tilsvarende er foretaget en passende annoncering i et andet EU-land, og
3. At en teknisk skole eller tilsvarende skole eller anden relevant myndighed i et andet EU-land efter konkret henvendelse fra leverandøren ikke har set sig i stand til at formidle en praktikant til ansættelse.

Stk. 3.

Hvis leverandøren ikke kan godkendes som praktikvirksomhed på grund af forhold, der ikke kan afhjælpes uden væsentlig ulempe for leverandøren, kan leverandøren efter samtykke fra Region Nordjylland vælge at opfylde kravet efter stk. 1 ved at besætte stillingerne med et tilsvarende antal arbejdssøgende personer, der skal i virksomhedspraktik som led i afklaring eller opkvalificering, eller personer, som er omfattet af en lignende ordning for ledige i et andet EU-land (herefter også benævnt ”praktikant”).

Såfremt Region Nordjylland, en Kommune eller anden relevant myndighed i et andet EU-land efter konkret henvendelse fra leverandøren ikke har set sig i stand til at formidle en eller flere praktikant(er) til ansættelse, bortfalder leverandørens forpligtelse efter stk. 1.

Stk. 4.

Leverandøren skal efter Region Nordjyllands anmodning dokumentere, at kravet i stk. 1 er opfyldt.

I forbindelse med leverancens påbegyndelse skal Leverandøren udarbejde en opgørelse og en oversigt over, hvorledes kravet i stk. 1 forventes opfyldt henover leverancens forløb.

Leverandøren skal give meddelelse til Region Nordjylland, såfremt der sker væsentlig fravigelse fra nævnte plan.

Leverandøren skal ligeledes efter Region Nordjyllands anmodning dokumentere, at kravet i stk. 1 er bortfaldet helt eller delvist af de grunde, som er anført i stk. 2-3.

Stk. 5.

Såfremt leverandøren på trods af Region Nordjyllands anmodninger undlader at fremsende

- Dokumentation for, at kravet i stk. 1 er opfyldt, eller
- Dokumentation for, at kravet i pkt. 1 er helt eller delvist bortfaldet af de grunde, som er anført i stk. 2-3

Inden for en rimelig frist fastsat af Region Nordjylland, kan Region Nordjylland meddele leverandøren, at det betragtes som væsentlig misligholdelse af kontrakten.

Ophører misligholdelsen herefter ikke inden for en yderligere rimelig frist, fastsat af Region Nordjylland, er Region Nordjylland berettiget til efter påkrav:

- At kræve en bod på 5.000 kr. eks. moms pr. påbegyndt uge, pr. årsværk/praktikant, som leverandøren efter nærværende aftale er forpligtet til at beskæftige, indtil leverandørens misligholdelse er ophørt, og dokumentation herfor er modtaget hos Region Nordjylland, eller
- At ophæve kontrakten.

Optrækning af bod afskærer ikke Region Nordjylland fra at ophæve kontrakten på et senere tidspunkt, såfremt misligholdelsen fortsætter.

Stk. 6.

Såfremt det ved aflevering af opgaven kan konstateres, at leverandøren ikke fuldt ud har beskæftiget det krævede antal årsværk/praktikant(er) jvf. stk. 1, pålægges leverandøren en bod svarende til 100.000 kr. eks. moms pr. manglende årsværk praktikant. Såfremt leverandøren mangler at beskæftige 0,5 årsværk/praktikant tildeles leverandøren en bod på 50.000 kr.

Betaling af bod efter denne bestemmelse kan kræves uanset leverandørens eventuelle betalinger af bod efter stk. 5.

Stk. 7.

Bod kan modregnes i betaling af vederlag til leverandøren.

Stk. 8.

Leverandørens anvendelse af underleverandører indebærer ingen begrænsning i leverandørens ansvar for opfyldelse af kravene i denne aftale, idet leverandøren hæfter for overholdelse af denne klausul.

6.2. Arbejdsklausul

Leverandøren er forpligtet til at sikre, at arbejdsforhold, af den i nærværende kontrakt omhandlede art, tilsikrer arbejdere løn, herunder særlige ydelser, arbejdstid og andre arbejdsvilkår, som ikke er mindre gunstige end dem, der i henhold til kollektiv overenskomst, voldgiftskendelse, nationale love eller administrative forskrifter gælder for arbejde af samme art inden for vedkommende fag eller industri på den egn, hvor arbejdet udføres.

Principperne i ILO-konvention nr. 94 om arbejdsklausuler i offentlige kontrakter er således gældende for kontrakten.

Tilsvarende gælder også arbejde, der udføres af underentreprenører eller af personer, der har fået overdraget kontrakten til udførelse. I så tilfælde hæfter Leverandøren for opfyldelse af kravene, og det påhviler Leverandøren at påse, at bestemmelsen finder anvendelse.

Leverandøren forpligter sig til at sikre medarbejdere beskæftiget i Danmark med opgavens udførelse løn- og ansættelsesvilkår, som nævnt ovenfor og er forpligtet til at orientere de ansatte om de gældende arbejdsvilkår.

Region Nordjylland er til ethvert tidspunkt berettiget til at kræve dokumentation for, at Leverandøren overholder nærværende klausul. Relevant dokumentation kan f.eks. være lønsedler, lønregnskab, ansættelseskontrakter eller ansættelsesbeviser.

Såfremt Leverandøren, på trods af Region Nordjyllands anmodninger, undlader at fremsende den efterspurgte dokumentation inden for en rimelig frist fastsat af Region Nordjylland, kan Region Nordjylland meddele Leverandøren, at det betragtes som væsentlig misligholdelse af kontrakten.

Ved manglende overholdelse af klausulen er Region Nordjylland berettiget til skriftligt at anmode Leverandøren om at bringe forholdene i orden inden 10 kalenderdage.

Kan Leverandøren ikke inden fristens udløb dokumentere, at forholdene er bragt i overensstemmelse med nærværende bestemmelse, er Region Nordjylland fra fristens udløb berettiget til bod for manglende opfyldelse af klausulen. Bodden fastsættes til 2 promille af enterprisesummen pr. arbejdsdag, hvor klausulen ikke er opfyldt.

Region Nordjylland har tilsvarende krav på bod ved Leverandørens overskridelse af fastsatte frister for fremsendelse af dokumentation for klausulens opfyldelse.

Manglende overholdelse af klausulen – og herunder overholdelse af pligten til at fremlægge efterspurgt dokumentation - kan i øvrigt efter omstændighederne udgøre væsentlig misligholdelse og medføre ret til ophævelse.

Optrækning af bod afskærer ikke Region Nordjylland fra at ophæve kontrakten på et senere tidspunkt, såfremt misligholdelsen fortsætter.

Bod kan modregnes i betaling af vederlag til Leverandøren.

Såfremt Leverandøren ikke overholder nærværende klausul, kan Region Nordjylland være berettiget til at bestemme, at den pågældende afskæres fra at opnå fremtidige kontrakter af den nævnte karakter, indtil det er dokumenteret, at det pågældende forhold er bragt i orden.

6.2.1. Hæftelse for underleverandører, underentreprenører mv.

Ansvaret for korrekt opfyldelse af nærværende arbejdsklausul påhviler Leverandøren fuldt ud. Leverandørens anvendelse af underleverandører og underentreprenører indebærer således ingen begrænsning i Leverandørens ansvar for opfyldelse af kravene i denne aftale.

6.3. Arbejdsmiljø, herunder bygherreansvar

Bygherren har flere arbejdsmiljøforpligtelser i både projekterings- og udførelsesfasen i henhold til Lovbekendtgørelse nr. 1084 af 19 september 2017 og af bekendtgørelse nr. 117 af 5. februar 2013 om bygherrens pligter. Heraf fremgår blandt andet, at:

- Bygherren skal ved ethvert anlægsarbejde, hvor to eller flere arbejdsgivere forventes at være til stede på byggepladsen samtidigt sikre, at der udpeges en eller flere personer, som opfylder en række kompetencekrav (nævnt efterfølgende), der skal koordinere for sikkerhed og sundhed under projektering af anlægsprojektet og under udførelse heraf.
- Bygherren skal udpege koordinator under udarbejdelsen af anlægsprojektet senest, når projekteringen af det aftalte anlægsprojekt igangsættes.

- Bygherren skal udpege koordinator under udførelsen af anlægsarbejdet senest, når byggepladsen etableres.
- Bygherren skal sikre, at det er tydeligt for modtageren af koordinatorens anvisninger, hvornår anvisningerne gives som led i den planlægning, afgrænsning og koordinering, som bygherren har ansvaret for.
- Bygherren skal fastlægge rammerne for de opgaver, som koordinatoren skal udføre.
- Bygherren skal sikre, at koordinatoren får adgang til alle de oplysninger, der er nødvendige for at kunne udføre koordinatoropgaverne.

6.4. DGNB-certificering

I 2015 blev det via Region Nordjyllands Klimahandlingsplan politisk besluttet, at alle nybyggerier i Regionen skal bæredygtigheds certificeres, og til dette formål har Region Nordjylland fundet at en DGNB-certificering er den mest optimale metode.

I Region Nordjylland anses DGNB-certificeringen som et redskab til at styre byggerier – den gør byggeriernes målsætning målbar og giver dokumentation for kvaliteten.

Regionens Byggerier skal som minimum DGNB-certificeres til "DGNB-Guld" medmindre andet besluttes i det konkrete tilfælde.

DGNB certificering sker med udgangspunkt i Regionens minimumskrav til hvilke point der skal opnås i det enkle kriterie. Dette gælder både for hospitalsbyggeri samt institutions-/boligbyggeri.

6.5. IKT Informations- og kommunikationsteknologi

Region Nordjylland er som offentlig bygherre underlagt bekendtgørelsen om krav til anvendelse af Informations- og Kommunikationsteknologi i offentligt byggeri, nr. 118 af 06-02-2013.

Dette medfører, at der for hvert byggeprojekt skal indgås en IKT-aftale. IKT-aftalen er en standardaftale, som bygherren og rådgiverne bruger til at blive enige om, hvordan et projekt skal digitaliseres.

Heri indgår krav til projektweb, digitalt udbud, objektbaserede bygningsmodeller, detaljeringsniveauer på bygningsmodellerne i de forskellige faser af byggeriet, granskninger ved faseskift, digital aflevering, drift & vedligeholdelsesoplysninger til brug i FM-system.

IKT-aftalen skal indgås mellem Region Nordjylland og en eller flere af følgende parter:

- Totalrådgiver
- Totalentreprenør og dennes rådgivere

Byggeregulativ

Center for Administration
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst

1. januar 2020

REGION NORDJYLLAND
- i gode hænder